

**İTALYA CUMHURİYETİ
ANAYASASI**

İTALYA CUMHURİYETİ ANAYASASI

İÇİNDEKİLER

	Madde No. Sayfa No.
Temel İlkeler	1-12 323-324
Kısım I. Vatandaşların Hakları ve Görevleri	
Bölüm I. Hukuki İlişkiler	13-28 324-327
Bölüm II. Ahlaki ve Toplumsal İlişkiler	29-34 327-328
Bölüm III. Ekonomik İlişkiler	35-47 328-331
Bölüm IV. Siyasi Haklar ve Ödevler	48-54 331-332
Kısım II. Cumhuriyetin Düzeni	
Bölüm I. Parlamento	
Kesim I. Meclisler	55-69 332-334
Kesim II. Yasama Süreci	70-82 334-336
Bölüm II. Cumhurbaşkanı	83-91 337-338
Bölüm III. Hükümet	
Kesim I. Bakanlar Kurulu	92-96 338-339
Kesim II. Kamu Yönetimi	97-98 339-340
Kesim III. Yardımcı Organlar	99-100 340
Bölüm IV. Yargı	
Kesim I. Adliye Teşkilatı	101-110 340-342
Kesim II. Yargılama Kuralları	111-113 342-343
Bölüm V. Bölgeler, İller-Komünler	114-133 343-349
Bölüm VI. Anayasal Güvenceler	
Kesim I. Anayasa Mahkemesi	134-137 349-350
Kesim II. Anayasanın Değiştirilmesi Anayasa Niteliğinde Olan Kanunlar	138-139 350
Geçici ve Son Hükümler	I-XVIII 351-353

İTALYA CUMHURİYETİ

ANAYASASI

(Resmi Gazete, 27 Aralık 1947, no. 298)

Geçici Devlet Başkanı 22 Aralık 1947 tarihli oturumda İtalyan Cumhuriyeti Anayasasını onaylamış olan Kurucu Meclisin kararına; Anayasanın XVIII inci maddesi hükmüne dayanarak; İtalya Cumhuriyeti Anayasasını aşağıdaki metin halinde ilân eder:

Temel ilkeleri

Madde 1.

İtalya çalışma üzerine kurulu bir demokratik Cumhuriyettir.

Egemenlik halka aittir ve halk bu egemenliği Anayasanın şekilleri ve sınırları içinde kullanır.

Madde 2.

Cumhuriyet, bir birey olarak ve kişiliğini ifade ettiği sosyal gruplarda, insanın dokunulmaz haklarını tanır ve garanti eder; siyasi, ekonomik ve sosyal dayanışmayla ilgili asli görevlerini yerine getirmesini talep eder.

Madde 3.

Bütün vatandaşlar, cinsiyet, ırk, dil, din, siyasi görüş, kişisel ve sosyal şartlar açısından ayırım gözetmeksizin eşit sosyal derecededir ve kanun önünde eşittir.

Vatandaşların özgürlük ve eşitliğini fiilen sınırlayan, beşeri kişiliğinin tam gelişmesine ve bütün işçilerin ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal örgütlenmesine etkin katılımına engel oluşturan ekonomik ve sosyal nitelikteki engellerin kaldırılması Cumhuriyetin görevidir.

Madde 4.

Cumhuriyet tüm vatandaşların çalışma hakkını tanır ve bu hakkı etkin hale getirecek koşulları düzenler.

Her vatandaşın, kendi imkânlarına ve bireysel seçimine göre, faaliyette bulunma ya da toplumun maddi veya manevi ilerlemesine katkıda bulunan işlevi gerçekleştirme görevi vardır.

Madde 5.

Tek ve bölünmez Cumhuriyet, yerel özerklikleri tanır ve güçlendirir; Devlete bağlı hizmetlerde idari ademi merkeziyeti tam olarak uygular; kendi mevzuat, ilke ve yöntemlerini özerklik ve yerinden yönetimin gerekliliklerine uyumlu hale getirir.

Madde 6.

Cumhuriyet, dil azınlıklarını, uygun tedbirler aracılığıyla himaye eder.

Madde 7.

Devlet ve Katolik Kilisesi, her biri kendi düzeni içinde, bağımsız ve egemendir.

İlişkileri Latran Antlaşmalarına göre düzenlenir. Her iki tarafın kabul ettiği anlaşma değişiklikleri anayasa değişikliği sürecine tabi değildir.

Madde 8.

Bütün dinî mezhepler kanun önünde eşit olarak serbesttir.

İtalyan kanunlarına aykırı olmadığı sürece, Katolik mezhebi dışındaki diğer dini mezhepler kendi kuralları uyarınca örgütlenme hakkına sahiptir.

Bu mezheplerin Devletle olan ilişkileri, temsilcileriyle yapılacak anlaşma esasları dahilinde kanunla düzenlenir.

Madde 9.

Cumhuriyet, kültürün, bilimsel ve teknik araştırmanın gelişimini teşvik eder.

Doğal güzellikleri, Millet'in tarihi ve sanat mirasını himaye eder.

Madde 10.

İtalyan yasaları uluslararası hukukun genel kabul gören ilkelerine uyar.

Yabancıların hukuki statüsü uluslararası hükümler ve anlaşmalara uygun olarak kanunla düzenlenir.

Kendi ülkesinde İtalyan Anayasası ile güvence altına alınan demokratik özgürlükleri fiilen yaşamasına izin verilmeyen yabancılar, kanunla belirlenen şartlara uygun olarak, Cumhuriyet topraklarında sığınma hakkına sahiptir.

Bir yabancı siyasi suçlar nedeniyle iade edilemez.

Madde 11.

İtalya başka halkların özgürlüklerine karşı bir saldırı aracı olarak ve uluslararası anlaşmazlıkları çözme aracı olarak savaşı reddeder; uluslararası barış ve adaleti koruyacak bir düzen için gerekli olan egemenliğin sınırlandırılmasını kabul eder. İtalya böyle amaçları gerçekleştirmeye çalışan uluslararası kuruluşları teşvik eder.

Madde 12.

Cumhuriyetin bayrağı üç renkli İtalyan bayrağıdır: eşit boyutlardaki üç dikey çubuk olarak yeşil, beyaz ve kırmızı.

Kısım I.

Vatandaşların Hakları ve Görevleri

Bölüm I.

Hukuki İlişkiler

Madde 13.

Kişi hürriyetine dokunulamaz.

Sadece kanunun belirttiği haller ve şekillerde ve bir yargı makamının gerekçelerini belirten müzekkeresi olmaksızın hiçbir şekilde ne tutuklama, kontrol veya şahsi arama ne de kişi hürriyetinin kısıtlanması kabul edilemez.

Kanunun açıkça belirttiği istisnai gereklilik ve acil durumlarda, emniyet makamları, keyfiyeti kırksekiz saat içerisinde adli makamlara bildirmek suretiyle geçici önlemler alabilir; bu önlemler, izleyen kırksekiz saat içinde adli makamlarca onaylanmazsa kaldırılmış sayılır ve hiçbir sonuç doğurmamış olurlar.

Herhangi bir şekilde özgürlüğü sınırlanan bireylere karşı her türlü fiziki ve manevi şiddet cezalandırılır.

Mahkemeye çıkıncaya kadarki azami gözetim süresi kanunla belirlenir.

Madde 14.

Konuta dokunulamaz.

Kişinin meskeni dokunulmazdır. Kişi hürriyetlerini teminat altına alan güvencelere göre kanunun emrettiği hallerin ve şeklin dışında konutta kontrol, arama veya yakalama yapılamaz.

Ekonomik ve mali amaçlı veya kamu sağlığı ve güvenliği nedenleriyle yapılacak kontroller ve denetimler özel kanunlarla düzenlenir.

Madde 15.

Haberleşme ve her türlü iletişim özgürlüğü ve gizliliği dokunulmazdır.

Bunlarla ilgili kısıtlama sadece yasa ile kurulmuş güvenceleri olan bir yargı makamınca çıkarılan gerekçeli bir karar ile uygulanabilir.

Madde 16.

Sağlık ve güvenlik sebepleriyle kanun tarafından konulan sınırlamalar dışında herkes yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Siyasi nedenlerle hiçbir sınırlama konulamaz.

Yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla tüm vatandaşlar Cumhuriyet topraklarından ayrılmakta ve bu topraklara yeniden girmekte serbesttir.

Madde 17.

Vatandaşlar silahsız ve sükun içinde toplanma hakkına sahiptir.

Halka açık yerlerde yapılanlar da dahil, toplantılar için önceden izin almak gerekmez.

Umumi yerlerde yapılacak toplantılar için yetkili makamlara önceden haber verilir. Bu makamlar sadece ciddi emniyet ve kamu güvenliği nedenleri ile toplantıları yasaklayabilirler.

Madde 18.

Ceza kanununun bireylere yasaklamadığı amaçlar için, vatandaşlar izin almadan, serbestçe dernek kurma hakkına sahiptir.

Gizli dernekler ve askeri nitelikli örgütler aracılığıyla dolaylı da olsa siyasi amaçlar peşinde giden dernekler yasaktır.

Madde 19.

Törenleri genel ahlaka aykırı olmamak şartıyla, herkes, bireysel veya birlikte, herhangi bir şekilde, kendi dini inançlarını serbestçe yapma, bu inancın propagandasını yayma ve ayinlerini özel veya genel olarak yapma hakkına sahiptir.

Madde 20.

Bir din veya bir birlik veya kurumun ibadetinin dini yapısı ve amacı kanunda özel kısıtlamaların veya kuruluşunda, kanuni ehliyetinde veya faaliyetlerinin herhangi birinde özel mali yaptırımların sebebi olamaz.

Madde 21.

Herkes, düşüncelerini söz, yazı ve başka her türlü iletişim araçlarıyla özgürce ifade etme hakkına sahiptir.

Basın izin ve sansüre tabi olamaz.

Basın kanununda toplamaya açıkça yetki verilen suçlarla ilgili hallerde veya sorumlu tarafların açıklamasıyla ilgili kanunun emrettiği hükümlerin ihlali durumunda, sadece yargı makamından gerekçeli bir karar ile izin verilir.

Bu tür durumlarda, mutlak ivedilik varsa ve adli makamın zamanında müdahalesi mümkün değilse, keyfiyeti derhal ve en geç yirmidört saat içinde adli makamlara bildirmek üzere, adli zabıta memurları süreli yayını toplatabilir. Adli makam, izleyen yirmidört saatte onay vermezse, bu toplama kaldırılmış sayılır ve hiçbir hüküm ifade etmez.

Kanun, süreli yayının mali kaynaklarını açıklaması konusunda genel hükümler koyabilir.

Genel ahlaka aykırı basılı yayınlar, tiyatro ve diğer bütün gösteriler yasaktır. Kanun tüm ihlallerin önlenmesi ve cezalandırılması için gerekli tedbirleri belirler.

Madde 22.

Kimse siyasi nedenlerle hukuki ehliyetten, vatandaşlıktan ve isminden yoksun bırakılamaz.

Madde 23.

Kanunun gerektirdikleri dışında, kişisel mala ilişkin hiçbir yükümlülük konulamaz.

Madde 24.

Herkes bireysel hak ve meşru çıkarlarını korumak için mahkemeye başvurabilir.

Savunma, yargılamanın her aşamasında dokunulmaz bir haktır.

Yoksullara, tüm yargı aşamaları için, uygun kurumlar aracılığıyla, dava ve savunma imkânı sağlanır.

Adli hataların tamiri için koşullar ve şekiller kanun tarafından belirlenir.

Madde 25.

Kimse kanunen tabi olduğu hâkimden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Kimse, fiilin işlendiği zaman yürürlükte bulunan bir kanun olmadıkça cezalandırılmaz.

Kanunda belirtilen durumlar dışında kimsenin özgürlüklerine kısıtlama getirilemez.

Madde 26.

Bir vatandaşın sınır dışı edilmesine sadece uluslararası anlaşmalarda belirtilen durumlarda izin verilir.

Hiçbir durumda siyasi suçlar nedeniyle sınır dışı etmeye izin verilmez.

Madde 27.

Ceza sorumluluğu şahsidir.

Nihai hüküm verilinceye kadar sanık suçlu sayılmaz.

Cezalandırma insan onuruna aykırı muamele içeremez ve mahkûmu eğiterek ıslah etme amacı güdülmelidir.

Ölüm cezası verilemez.¹

Madde 28.

Devlet ve kamu kuruluşlarındaki memurlar hak ihlali eylemleri için, ceza kanunu, medeni ve idari kanunlara göre doğrudan doğruya sorumlu tutulur. Böyle durumlarda Devlet ve kamu kuruluşları da hukuki sorumluluk kapsamına girer.

Bölüm II.

Ahlaki ve Toplumsal İlişkiler

Madde 29.

Cumhuriyet, evliliğe dayalı doğal bir kurum olarak ailenin haklarını tanır.

Evlilik aile birliğini garanti altına almak için, kanunla belirlenen sınırlar içinde, eşlerin manevi ve hukuki eşitliğine dayanır.

Madde 30.

Evlilik bağı dışında doğsalar bile, çocuklarını desteklemek, eğitmek ve öğretmek ana babaların hakkı ve ödevidir.

Ana babaların yetersiz kalması durumunda, kanun ödevlerin nasıl yerine getirileceğini düzenler.

Kanun evlilik dışı doğan çocuklara, meşru aile üyelerinin hakları ile uyumlu tam yasal ve sosyal koruma sağlar.

Kanun babalığın belirlenmesi için kurallar ve sınırlamalar koyar.

Madde 31.

Cumhuriyet, özellikle geniş aileler dikkate alınarak, ekonomik önlemler ve diğer hükümlerle ailenin oluşumuna ve görevlerini yerine getirmesine yardımcı olur.

---

¹ Madde, 2 Ekim 2007 tarihli Anayasa Değişikliği hakkında kanunla değişmiştir.

Kanun, gerekli kurumları teşvik ederek, anaları, çocukları ve gençleri korur.

Madde 32.

Cumhuriyet, temel bireysel hak ve toplum yararı olarak sağlığı himaye eder yoksullara ücretsiz tıbbi bakım güvencesi sağlar.

Hiç kimse kanun hükümlerinin gerektirdikleri dışında özel bir tedaviye zorlanamaz. Kanun, hiçbir durumda, insan kişiliğine saygının gerektirdiği sınırları ihlal edemez.

Madde 33.

Cumhuriyet bilim ve sanatın özgürlüğünü garanti eder ve bunların öğretilmesi serbesttir.

Cumhuriyet eğitimin genel kurallarını belirler ve her dal ve sınıf için devlet okulları açar.

Özel ve tüzel kişiler, devlete herhangi bir külfet yüklememek koşuluyla, okul ve eğitim kurumları açma hakkına sahiptir.

Kanun, denklik isteyen devlete ait olmayan okulların hak ve yükümlülüklerini düzenlerken, bu okullara tam bir serbestlik ve öğrencilerine de Devlet okullarındaki öğrencilerinkine eşit standartlarda eğitim ve yeterlik sağlamak mecburiyetindedir.

Okulların çeşitli dal ve sınıflarına kabul veya bunlardan mezun olma veya bir mesleğin yapılabilmesindeki yeterlik için Devlet sınavları düzenlenir.

Yüksek öğrenim kurumları, üniversiteler ve akademiler, Devletin kanunları tarafından konulan sınırlar içinde kendi yönetmeliklerini oluşturma hakkına sahiptir.

Madde 34.

Okullar herkese açıktır.

En az sekiz yıllık ilköğretim zorunlu ve ücretsizdir.

Yetenekli ve hak eden öğrenciler, mali kaynaklardan yoksun olanlar da dahil, en yüksek düzeyde eğitime devam etme hakkına sahiptir.

Cumhuriyet bu hakkı, rekabete dayalı sınav yoluyla tahsis edilmesi zorunlu olan burs, ailelere ödenek veya diğer yardımlarla kullanır.

Bölüm III.

Ekonomik İlişkiler

Madde 35.

Cumhuriyet çalışmanın tüm şekil ve uygulamalarını korur.

Çalışanlara eğitim ve mesleki ilerleme olanağı sağlar.

Amacı çalışanların haklarını savunmak ve düzenlemek olan uluslararası anlaşmaları ve kuruluşları teşvik eder ve destekler.

Kanunun kamu yararına koyduğu yükümlülüklere tabi olmak üzere, başka bir ülkeye göç etme özgürlüğünü tanıır ve yurtdışındaki İtalyan işgücünü korur.

Madde 36.

Çalışanlar, yaptıkları işin niteliği ve miktarıyla orantılı ve her durumda kendilerinin ve ailelerinin özgür ve onurlu bir yaşam sürdürebilmeleri için yeterli ücret hakkına sahiptir.

Günlük azami çalışma saati kanunla belirlenir.

Çalışanlar hafta tatili ve ücretli yıllık izin hakkına sahiptir. Bu haktan feragat edemezler.

Madde 37.

Çalışan kadınlar da aynı haklara ve işin eşit olması durumunda, çalışan erkeğe verilen aynı ücreti alma hakkı vardır. Çalışma koşulları, kadınların aile içindeki esas rollerini yerine getirmelerine izin vermeli, anne ve çocuk için özel uygun koruma sağlamalıdır.

Kanun ücretli işgücü için asgari yaşı belirler.

Cumhuriyet küçüklerin çalışmasını özel hükümlerle korur ve onlara eşit işe, eşit ücret güvencesi verir.

Madde 38.

İş göremez durumdaki ve yaşamını sürdürebilmek için gerekli kaynaklardan yoksun olan her vatandaş bakım ve sosyal yardım hakkına sahiptir.

Çalışanların, kaza, hastalık, iş göremezlik ve isteği dışında işsizlik durumunda, yaşam gereklerine uygun olanakların hazırlanması ve sağlanmasına hakları vardır.

Engelli ve özürülülerin öğrenim görme ve mesleki eğitim alma hakkı vardır.

Bu madde kapsamındaki sorumluluklar Devlet tarafından kurulan kurum ve kuruluşlara emanet edilir ve desteklenir.

Özel sektör yardımı serbesttir.

Madde 39.

Sendika kurmak serbesttir.

Sendikalara, kanunla belirlenmiş olan hükümlere göre, yerel ya da merkezi mercilere tescillerini yaptırmaktan başka bir yükümlülük şart koşulamaz.

Tescil için, sendika tüzüğünün demokratik esasa dayalı bir iç düzen koymuş olmaları şarttır.

Tescil edilmiş olan sendikalar tüzel kişilerdir. Üye sayısına göre toplu olarak temsil edilen sendikalar, anlaşmada ilgili kategorilere dahil tüm kişiler için geçerli ve mecburi olmak üzere toplu iş anlaşmalarına girebilirler.

Madde 40.

Grev hakkı, bunu düzenleyen kanuna uygun olarak yürütülür.

Madde 41.

Özel ekonomik girişim oluşturmak serbesttir.

Ancak, kamu yararına aykırı veya güvenlik, özgürlük ve insan onuruna zarar verebilecek şekilde girişim yapılamaz.

Kanun, kamu ve özel ekonomik faaliyetleri toplumsal amaçlara yöneltecek ve amaçlarla uyumlu kılacak programlar ve uygun denetimler sağlar.

Madde 42.

Mülkiyet kamuya ait veya özel olabilir. Ekonomik varlıklar Devlete, kamu kurumlarına veya özel kişilere ait olabilir. Özel mülkiyet kanunla tanınır ve korunur; kanun, sosyal işlevini ve herkes tarafından erişilmesini sağlamak amacıyla edinilme, kullanma yöntemlerini ve sınırlarını belirler.

Kanunda gösterilen durumlarda ve tazminat hükümleri ile birlikte, özel mülkiyet kamu yararına dayanarak kamulaştırılabilir.

Kanun, meşru ve vasiyete dayalı mirasla veraset üzerindeki Devlet haklarının esaslarını ve sınırlarını belirler.

Madde 43.

Kanun, bir işletmenin temel kamu hizmetlerinde, enerji kaynakları veya tekellerde ve bariz olarak kamu yararına faaliyet göstermesi durumunda, işletme veya işletme kategorilerini, öncelik hakkı veya tazmin hükmüyle birlikte bir kamulaştırma makamı yoluyla, Devlete, bir kamu kurumuna, işçi veya tüketici birliklerine tahsis edebilir.

Madde 44.

Arazinin rasyonel kullanımını ve adil toplumsal ilişkiler kurmak amacıyla, kanun, özel toprak mülkiyetine bazı yükümlülükler ve sınırlamalar koyar; bölgeye ve tarım alanına göre mülkiyetin büyüklüğüne sınırlandırma getirir; arazi ıslahını, bataklıkların kurutulması ve tarla haline getirilmesini ve geniş arazi mülkiyetlerinin değiştirilmesini ve çiftliklerin yeniden organizasyonunu teşvik eder ve zorunlu kılar, küçük ve orta büyüklükte mülkiyetlere yardımcı olur.

Kanun dağlık alanlar için önlem alır.

Madde 45.

Cumhuriyet karşılıklı destekleyici, spekülatif nitelikte olmayan kooperatiflerin toplumsal işlevini tanır. Kanun, elverişli araçlarla kooperatiflerin çalışmasına yardımcı olur ve teşvik eder, uygun denetimlerle bu kooperatiflerin nitelik ve amaçlarını güvence altına alır.

Yasa el sanatlarını korur ve teşvik eder.

Madde 46.

Cumhuriyet, çalışanların ekonomik ve sosyal iyileştirilmesi için ve üretimin ihtiyaçlarıyla uyumlu olarak, çalışanların, kanunla belirlenen yöntemler ve sınırlar içinde işletmelerin yönetimine katılma haklarını tanır.

Madde 47.

Cumhuriyet, tasarrufu her şekliyle teşvik eder ve korur. Kredi işlemlerini düzenler, koordine ve kontrol eder.

Cumhuriyet, konut ve çiftlik sahipliğini ve özel tasarruflar yoluyla, büyük ulusal işletmelerde doğrudan ve dolaylı hisse sahipliğini teşvik eder.

**Bölüm IV.
Siyasi Haklar ve Ödevler****Madde 48.**

Erkek veya kadın, reşit olan her vatandaş oy kullanma hakkına sahiptir.

Oy kişisel, eşit, serbest ve gizlidir. Oy verme hakkını kullanmak bir yurttaşlık görevidir.

Kanun, yurt dışında ikamet eden vatandaşların oy hakkını kullanabilmeleri için şartları ve şekilleri ortaya koyar, bu hakkın kullanılmasını güvence altına alır. Parlamento seçimlerinde, yurtdışındaki İtalyanların oluşturduğu seçim bölgesi de oluşturulur; bu bölgenin milletvekili sayısı kanunun koyduğu kriterlere göre anayasa hükmüyle ortaya konur.

Medeni yetersizlik veya kesinleşmiş bir ceza hükmü veya kanunda gösterilen ahlaki şerefsizlik halleri dışında, oy verme hakkı sınırlandırılmaz.

Madde 49.

Her vatandaş, demokratik süreçlerle ulusal politikaların belirlenmesine katkıda bulunmak amacıyla serbestçe parti kurma hakkına sahiptir.

Madde 50.

Her vatandaş, yasal tedbirleri talep etmek veya genel ihtiyaçlarını ifade etmek için Meclise dilekçe ile başvurabilir.

Madde 51.

Erkek ya da kadın her vatandaş, kanunda gösterilen şartlara göre, devlet memuriyetinde ve seçim işlerinde eşit olarak görev alabilir. Bu amaçla, Cumhuriyet, kadınlar ve erkekler arasında eşit fırsatı teşvik etmek için özel önlemler alır.

Kanun, Cumhuriyet topraklarında ikamet etmeyen İtalyanlara, devlet memuriyeti ve seçimle gelinen görevleri elde etmede vatandaşlarla aynı hakları verir.

Kamusal görev için seçilen her kim olursa olsun, bu işin yapılması için gerekli zamanı kullanma ve daha önce sahip olduğu işi muhafaza etme hakkına sahiptir.

Madde 52.

Ülke savunması her vatandaş için kutsal bir görevdir.

Askerlik hizmeti, kanunun belirlediği sınırlar ve şekiller içinde, zorunludur. Bu hizmetin yerine getirilmesi, vatandaşın iş durumuna halel getirmeyeceği gibi, siyasi haklarını kullanmasına da engel değildir.

Silahlı kuvvetlerin kuruluşu, Cumhuriyetin demokratik ruhuna dayalı olur.

Madde 53.

Her kişi, kendi kapasitesi ölçüsünde kamu harcamalarına katkıda bulunur. Vergi sistemi aşamalı olacaktır.

Madde 54.

Cumhuriyete sadık olmak ve onun Anayasa ve kanunlarını korumak bütün vatandaşların görevidir.

Kendilerine kamu görevi emanet edilen vatandaşlar, bu işi, kanunun belirlediği hallerde, yemin ederek disiplin ve şerefle yerine getirmekle görevlidir.

Kısım II.

Cumhuriyetin Düzeni

Bölüm I.

Parlamento

Kesim I.

Meclisler

Madde 55.

Parlamento Milletvekili Meclisi ve Cumhuriyet Senatosundan oluşur.

Meclisler, sadece bu Anayasanın belirttiği durumlarda, müşterek oturum halinde toplanır.

Madde 56.

Milletvekilleri Meclisi genel oy ve tek derece ile seçilir.

Milletvekili sayısı, on ikisi yurtdışı seçim bölgesinden olmak üzere altıyüzotuz'dur.

Seçim günü 25 yaşını doldurmuş olan bütün seçmenler milletvekili seçilebilir.

Yurtdışındaki seçim çevresi için ayrılanların dışındaki milletvekilliklerinin seçim çevrelerine göre dağılımı, son genel nüfus sayımında gösterildiği üzere, Cumhuriyet'te yaşayanların sayısının altıyüzonsekiz'e bölünmesiyle ve sandalye sayısını nüfusla orantılı olarak her bir seçim çevresine, en büyük artık usulüne göre, dağıtılmasıyla elde edilir.

Madde 57.

Cumhuriyet Senatosu yurtdışı seçim çevresine ayrılan sandalyelerin dışında bölge esasına göre seçilir.

Seçilecek senatör sayısı, altı'sı yurtdışı seçim çevresinden olmak üzere, üçyüzonbeş'tir.

Hiçbir bölgenin yedi'den daha az Senato üyesi; Molise'in iki, Valle d'Aosta'nın bir üyesi olur.

Yurtdışındaki seçim çevresine ayrılan sandalyelerin sayısı hariç, yukarıdaki madde hükümleri uyarınca, sandalyelerin Bölgeler arasında dağıtılması, Bölgelerin nüfusları oranında, en büyük artık temelinde bütün oyların dağıtılması şeklinde yapılır.

Madde 58.

Senatörler, yirmibeş yaşını doldurmuş olan seçmenlerin genel ve doğrudan oylarıyla seçilir.

Kırk yaşını doldurmuş olan seçmenler Senato üyesi seçilebilir.

Madde 59.

Cumhuriyetin eski Cumhurbaşkanı, bu görevden feragat etmedikçe, ölünceye kadar tabii Senato üyesidirler.

Cumhurbaşkanı, sosyal, bilimsel, güzel sanatlar ve edebi alanlarda yüksek başarı göstererek Vatana şeref kazandırmış olan beş vatandaşı ömür boyu Senatör olarak atayabilir.

Madde 60.

Milletvekili Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu beş yıl için seçilir.

Kanun tarafından ve sadece savaş durumu hariç olmak üzere, Meclislerin görev süresi uzatılamaz.

Madde 61.

Yeni Parlamento seçimleri önceki Meclislerin dönemi sonundan itibaren yetmiş gün içinde gerçekleşir. İlk toplantı ve seçimler en geç yirmi gün sonra yapılır.

Yeni meclisler toplanıncaya kadar geçen sürede eski meclislerin yetkileri uzatılır.

Madde 62.

Başka bir hüküm yoksa, Meclis Şubat ve Ekim ayının ilk iş gününde toplanır.

Her bir Meclis Başkanı, Cumhurbaşkanı ya da üyelerinin üçte birinin girişimiyle özel oturumla toplanabilir.

Meclislerden biri fevkalade olarak toplandığı zaman diğeri de doğal olarak kendiliğinden toplanır.

Madde 63.

Her meclis kendi üyeleri arasından bir Başkan ve bir Başkanlık Divanı seçer.

Müşterek toplantı hali, Başkan ve Başkanlık Divanı Milletvekili Meclisininkidir.

Madde 64.

Her meclis kendi İç Tüzüğünü üyelerinin mutlak çoğunluğuyla kabul eder.

Oturumlar halka açıktır: bununla birlikte, her bir Meclis veya müşterek toplanan Parlamento kapalı oturum yapabilir.

Anayasada ayrıca özel bir çoğunluk şekli gösterildiği durumlar hariç, Meclislerden her birinin ve Parlamentonun kararları, üyelerinin çoğunluğu hazır değilse ve hazır olanların çoğunluğu tarafından kabul edilmediği takdirde geçerli değildir.

Hükümetin üyelerinin, Parlamentonun üyesi olmasalar bile, istendiğinde, oturumlara katılma hak ve yükümlülüğü vardır. Kendileri istediği her defa onları dinlemek zorunludur.

Madde 65.

Kanun, milletvekilliği ve senato üyeliğinden çıkarılma durumlarını belirler.

Hiç kimse aynı zamanda her iki Meclis üyesi olamaz.

Madde 66.

Her Meclis, üyelerinin kimliklerini ve daha sonra ortaya çıkabilecek üyelikten düşme sebeplerini onaylar.

Madde 67.

Her Parlamento üyesi Milleti temsil eder ve görevlerini kısıtlama olmaksızın yürütür.

Madde 68.

Meclis üyeleri, görevlerini yaptıkları sırada açıkladıkları görüşleri veya kullandıkları oydan dolayı sorumlu tutulamaz.

Hiçbir meclis üyesi, mensubu olduğu Meclisin izni olmaksızın, üstü veya evi aranamaz, tutuklanamaz ya da herhangi bir şekilde kişisel özgürlüklerinden mahrum bırakılmayacağı gibi, kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmadıkça veya tutuklama belgesi düzenlenmesi mecburi olan bir suç işlemedikçe gözaltına alınamaz.

Bir Meclis üyesinin konuşmalarının veya haberleşmesinin izlenmesi veya iletilerine el konulması için de bu tür bir izin gereklidir.

Madde 69.

Meclis üyeleri kanunla belirlenen bir ödenek alır.

Kesim II. Yasama Süreci

Madde 70.

Yasama işlevi her iki Meclis tarafından müştereken yürütülür.

Madde 71.

Kanun teklifi, Hükümet, her iki Meclis üyeleri ve anayasa değiştirme kanununun bu konuda yetki verdiği organlar ve kurumlar tarafından verilebilir.

Halk da en az ellibin seçmenin imzasıyla maddeler halinde bir tasarı vermek suretiyle yasama sürecini başlatabilir.

Madde 72.

Meclislerden birine verilen bir kanun tasarısı, önce o Meclisin İçtüzük hükümlerine göre bir komisyon tarafından incelenir ve sonra Meclis tarafından madde madde görüşülerek son oylamaya sunulur.

İç Tüzük, acil olduğu bildirilen Kanun Tasarılarının ele alınmaları hakkında daha kısa usuller belirleyebilir.

Bundan başka, İçtüzük, Kanun Tasarılarının, Meclisteki Grupların oranlarını temsil ettirecek şekilde oluşturulan Daimi Komisyonlar da dahil Komisyonlara ne zaman ve nasıl sevk edileceğini de belirleyebilir. Bu durumlarda bile, kesin olarak kabul edilinceye kadar, Hükümet veya Meclis üyelerinin onda biri veya Komisyonun beşte biri, kanun tasarısının bizzat Meclis tarafından görüşülmesini veya Meclisin nihai onayına sunulmasını istedikleri takdirde Tasarı Meclise sevk edilir.

İçtüzük Komisyonların halka açık çalışmalarının şekillerini belirler. Anayasa veya seçimle ilgili konular, kanun hükmünde kararnameler, uluslararası antlaşmaların onaylanması ve bütçe ve kesin hesapların onaylanmasıyla ilgili kanun tasarıları Meclis tarafından daima normal usulde incelenerek ele alınır ve doğrudan kabul edilir.

Madde 73.

Kanunlar, Meclisler tarafından kabulünden itibaren bir ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanır.

Eğer Meclisler, her biri üyelerinin mutlak çoğunluğuyla bir kanunun acil olduğunu beyan ederlerse, kanun kendisinin saptamış olduğu süre içinde yayımlanır.

Bir kanun uygun bulunmasının hemen ardından yayımlanır ve kanunda başka bir süre belirtilmedikçe, yayımlanmasından itibaren onbeş'inci günde yürürlüğe girer.

Madde 74.

Cumhurbaşkanı, yayımlamadan önce, gerekçeli görüş bildirerek, bir kanunun yeniden görüşülmesini isteyebilir.

Eğer kanun yeniden kabul edilirse, bu kanunun yayımlanması zorunludur.

Madde 75.

Beşyüzbin seçmen veya beş Bölge Meclisinin istemesi durumunda, bir kanun veya kanun niteliğinde olan bir kararın kısmen veya tamamen kaldırılması için genel halk oylamasına başvurulur.

Vergi, bütçe, genel af veya özel af veya bir uluslararası antlaşmayı onaylayan bir kanun hakkında referanduma gidilemez.

Milletvekili seçme hakkı olan her vatandaş referandumda oy kullanma hakkına sahiptir.

Halk oylamasına sunulan teklif, oy verme hakkına sahip olanların

çoğunluğunun katıldığı ve geçerli oyların çoğunluğu elde edildiğinde kabul edilmiş sayılır.

Kanun referandumun yürütme esaslarını belirler.

Madde 76.

Sadece sınırlı bir süreliğine ve belirli amaçlar için, ilkeler ve kriterler belirlenmedikçe, Hükümete yasama görevini yerine getirme yetkisi verilmez.

Madde 77.

Meclislerce verilmiş bir kanun yapma yetkisi olmadıkça, Hükümet kanun hükmünde kararname çıkaramaz.

Acil ve gerekli durumlarda Hükümet kendi sorumluluğunda geçici bir tedbir aldığı anda, bu tedbiri kanuna dönüşmesi için Meclise getirir. Meclisler, feshedilmiş olduklarında bile, böyle bir kanunu görüşmek üzere beş gün içinde toplanır.

Böyle bir tedbir, yayımlandığı tarihten itibaren altmış gün içinde kanunlaşmadığı takdirde, başlangıcından itibaren yürürlükten kalkmış sayılır. Parlamento reddedilmiş tedbirlerle ilgili hukuki ilişkileri düzenleyebilir.

Madde 78.

Parlamento savaş hali ilân edebilir ve bu konuda Hükümete gerekli yetkileri verebilir.

Madde 79.

Her iki Mecliste, son oylamada üçte iki çoğunlukla kabul edilen bir kanunla genel ve özel af çıkarılabilir.

Bu kanun genel ve özel affın uygulanacağı son tarihi belirler.

Bu kanun teklifinin getirilmesinden sonra işlenmiş suçlarla ilgili davalar genel ve özel afftan yararlanamaz.

Madde 80.

Meclisler, siyasi nitelikte olan, hakemlik veya adli çözüm gerektiren, sınır değişikliği, mali yükümlülükler veya yeni mevzuatı şart koşan uluslararası antlaşmaları kanunla onaylar.

Madde 81.

Parlamento her yıl Hükümetin sunduğu bütçe ve kesin hesapları onaylar.

Geçici bütçe ancak kanunla olabilir ve dört aylık bir dönemi geçemez.

Bütçe kanunu ile yeni vergi ve masraflar konamaz.

Yeni ve artırılmış masraflar içeren herhangi bir diğer kanunun, bu giderlerin karşılığını göstermesi gerekir.

Madde 82.

Parlamentonun her bir Meclisi kamu yararını ilgilendiren konularda soruşturma açabilir.

Bu amaçla, kendi üyeleri arasında, çeşitli grupların oranlarına göre oluşturulan bir komisyon atar. Bu Soruşturma Komisyonu, adli makamlara tanınan aynı yetki ve sınırlar dâhilinde soruşturma ve inceleme yapar.

Bölüm II.

Cumhurbaşkanı

Madde 83.

Cumhurbaşkanı, Meclislerin müşterek oturumuyla Parlamento tarafından seçilir.

Bu seçime, her Bölge başına, Bölge Konseyi tarafından, azınlıkların temsil edilebilmesi için seçilen üç delege de katılır. Valle d'Aosta sadece bir delege gönderir.

Cumhurbaşkanı gizli oyla ve genel kurulun üçte iki çoğunluğuyla seçilir. Üç'üncü defa oylamaya başvurulduğunda mutlak çoğunluk yeterlidir.

Madde 84.

50 yaşını bitirmiş, medeni ve siyasi haklara sahip her vatandaş Cumhurbaşkanı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığı görevi başka hiç bir görevle bağdaşmaz.

Cumhurbaşkanlığının ödeneği ve yetkileri kanunla saptanır.

Madde 85.

Cumhurbaşkanı yedi yıllığına seçilir.

Bu sürenin sona ermesinden otuz gün önce, Milletvekili Meclisi Başkanı, yeni Cumhurbaşkanını seçmek üzere Parlamento ve bölge delegelerini müşterek oturuma davet eder.

Meclisler feshedilmiş veya sürelerinin sonuna üç aydan daha az bir zaman kalmışsa seçim, yeni meclislerin toplantısını izleyen 15 gün içinde yapılır.

Bu ara dönem için görev başında bulunan Cumhurbaşkanının yetkileri uzatılır.

Madde 86.

Cumhurbaşkanının görevleri, Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilemediği her durumda, Senato Başkanı tarafından yürütülür.

Cumhurbaşkanının devamlı bir iş göremezlik veya ölüm veya istifası durumunda Milletvekili Meclisi Başkanı on beş gün içinde yeni Cumhurbaşkanı seçimini yaptırır: Meclislerin feshedilmiş olması veya görev sürelerinin sonuna üç aydan daha az zaman kalmış olması durumlarında öngörülen azami süre bu hükme istisna oluşturur.

Madde 87.

Cumhurbaşkanı Devletin başıdır ve Milli Birliği temsil eder.

Cumhurbaşkanı Meclislere iletiler gönderebilir.

Cumhurbaşkanı:

Hükümetin hazırladığı kanun tasarılarının Meclislere sunulmasına izin verir;

Kanunları yayımlar ve kanun hükmünde kararnameler ve yönetmelikler çıkarır;

Anayasada öngörülen durumlarda genel halk oylaması yaptırır;

Kanunda gösterilen hallerde, Devlet memurlarını atar;

Diplomatik temsilcileri tayin ve kabul eder ve Meclislerin iznine dayanarak uluslararası antlaşmaları onaylar.

Cumhurbaşkanı silahlı kuvvetlerin başkomutanıdır, kanunla kurulan Yüksek Savunma Kuruluna başkanlık eder ve Meclislerin kararı üzerine savaş ilân eder.

Cumhurbaşkanı Yüksek Hâkimler Kuruluna başkanlık eder.

Özel af sağlayabilir, cezalarda indirim yapabilir.

Cumhurbaşkanı Cumhuriyet nişanı, şeref ve rütbe ve payeler verir.

Madde 88.

Cumhurbaşkanı, Meclis başkanlarına danışarak, Parlamentonun Meclislerinden biri veya her ikisini feshedebilir.

Cumhurbaşkanı, bu yetkiyi, söz konusu dönem tamamen veya Parlamentonun süresinin son altı aylık bölümü ile tamamen veya kısmen örtüşmedikçe, görev süresinin son altı aylık bölümü içinde kullanamaz.

Madde 89.

Bir yazılı emrin sorumluluğunu üzerine alan Bakan tarafından imzalanmadığı sürece Cumhurbaşkanının yazılı emri geçerli değildir.

Kanun hükmündeki bir emir ve kanuna binaen diğer yazılı emirler ayrıca Başbakan tarafından da imzalanır.

Madde 90.

Cumhurbaşkanı, vatana ihanet ve Anayasayı ihlal durumları dışında, görevini yürüttüğü sırada yaptığı işlemlerden sorumlu tutulamaz.

Bu hallerde, Cumhurbaşkanı, Parlamento tarafından müşterek oturumda, üyelerin mutlak çoğunluğuyla suçla itham edilir.

Madde 91.

Cumhurbaşkanı, göreve başlamadan önce, Meclislerin ortak oturumunda, Cumhuriyete sadakat ve anayasayı koruyacağına dair ant içer.

Bölüm II.

Hükümet

Kesim I.

Bakanlar Kurulu

Madde 92.

Cumhuriyet Hükümeti, Bakanlar Kurulunu oluşturan Başbakan ve bakanlardan meydana gelir.

Cumhurbaşkanı Başbakanı ve onun teklifiyle bakanları tayin eder

Madde 93.

Göreve başlamadan önce, Başbakan ve bakanlar Cumhurbaşkanının önünde yemin eder.

Madde 94.

Hükümetin Parlamentonun her iki Meclisinin de güvenini kazanması gerekir.

Her Meclis gerekçeli bir önerge verilmek ve üyelerin adları çağırılarak oy kullanmak suretiyle güvenini veya güvensizliğini bildirir.

Hükümet oluşumunu izleyen on gün içinde güvenoyu için Parlamentonun huzuruna çıkar.

Hükümetin yaptığı bir teklif hakkında Meclislerden biri veya her ikisinin karşı oy vermesi istifa mecburiyeti anlamına gelmez.

Güvensizlik önergesinin, Meclisi oluşturan üyelerin en az onda biri tarafından imza edilmesi gerekmektedir ve verildikten sonra üç gün geçmedikçe görüşülemez.

Madde 95.

Başbakan Hükümetin genel politikasını idare eder ve bu politikadan sorumludur.

Başbakan, bakanların faaliyetlerini teşvik ve koordine ederek siyasi ve idari uyumluluğun devam etmesini sağlar.

Bakanlar, Bakanlar Kurulunun eylemlerinden ortak ve kendi bakanlıklarının eylemlerinden ise bireysel olarak sorumludurlar.

Kanun Başbakanlık teşkilatını, bakanlıkların sayısını, yetkilerini ve teşkilatını belirler.

Madde 96.

Başbakan ve bakanlar, görevlerinden istifa etseler dahi, görevlerini yaparken işledikleri suçlardan dolayı, Cumhuriyet Senatosu veya Milletvekili Meclisince Anayasanın teşkil ettiği normlar çerçevesinde izin verilmek koşuluyla, normal yargılanmaya maruz kalır.

Kesim II.**Kamu Yönetimi****Madde 97.**

Resmi daireler, yönetimin iyi işlenmesini ve tarafsızlığını güvence altında bulunduracak şekilde kanun hükümleriyle oluşturulur.

Dairelerin yönetmeliklerinde memurların yetkileri, görevleri ve sorumlulukları ortaya konur.

Resmi dairelerdeki memuriyetlere, kanunun belirttiği durumlar dışında yarışmaya dayalı sınavlarla girilir.

Madde 98.

Memurlar münhasıran milletin hizmetindedir.

Parlamento üyesi oldukları sürece, sadece kıdem terfisi alabilirler.

Kanun, hâkimlerin, fiili hizmette bulunan muazzaf askeri personelin, emniyet görevlilerinin ve yabancı ülkelerdeki diplomatik temsilci ve konsolosların siyasi partilere üyeliklerine sınırlama getirebilir.

Kesim III.

Yardımcı Organlar

Madde 99.

Ulusal Ekonomi ve İş Konseyi, kanunda gösterilen şekilde, sayı ve nitelikleri bakımından önemleri göz önüne alınmak suretiyle, çeşitli üretim dallarının uzman ve temsilcilerinden oluşur.

Bu Konsey, kanunla gösterilen ve kendisine yüklenen işlevler ve konularda Meclislerin ve Hükümetin danışma organı olarak iş görür.

Kanun tasarısı verme yetkisi olduğu gibi, kanunda belirtilen esaslar ve sınırlar içinde, ekonomik ve toplumsal mevzuatın hazırlanmasına da yardım eder.

Madde 100.

Danıştay, hukuki-idari bir danışma organıdır ve yargı yönetimini denetler.

Sayıştay, Hükümetin işlemleri üzerinde bunların kanuna uygunluğu bakımından önceden ve Devlet bütçesinin uygulanması konusunda sonradan denetim görevi yapar. Kanunda gösterilen durumlar ve şekillerde, Devletten düzenli bütçe yardımı alan kurumların mali yönetiminin denetimine katılır. Gerçekleştirilen denetim sonucunu doğrudan Parlamente'ye sunar.

Bu iki organın ve üyelerinin Hükümet karşısında bağımsızlığı kanunla güvence altına alınır.

Bölüm IV.

Yargı

Kesim I.

Adliye Teşkilatı

Madde 101.

Yargı halk adına yürütülür.

Hâkimler sadece kanuna tabidirler.

Madde 102.

Adli kovuşturma görevi, adli teşkilat hükümleriyle yetkilendirilen adli hâkimler tarafından görülür. Fevkalade veya özel hâkimler tayin edilemez. Yalnız olağan yargı organları içinde, hâkimlik mesleğine yabancı, fakat nitelikli vatandaşların katılımıyla, belirli konular hakkında ihtisas daireleri kurulabilir.

Kanun, halkın adalet işlerine hangi şekil ve hallerde doğrudan katılabileceğini düzenler.

Danıştay ve diğer idari yargı organlarının, kamu yönetimi karşısında kanuni hakların ve kanunun belirlediği özel durumlarda subjektif hakların korunması bakımından yargılama yetkisi vardır.

Madde 103.

Sayıştay, Devlet muhasebesi ve kanunun belirlediği diğer konularda yargılama yetkisine sahiptir.

Askeri mahkemelerin, savaş zamanlarında, kanunla belirlenen yargılama yetkisi vardır.

Barış zamanında ise yalnız silahlı kuvvetlere mensup kimselerin işledikleri askeri suçlar bakımından yargılama yetkileri vardır.

Madde 104.

Hâkimlik, özerk ve diğer her türlü kuvvetten bağımsız bir görevdir.

Hâkimler Yüksek Kuruluna Cumhurbaşkanı başkanlık eder.

Yargıtay Başkanı ve Başsavcısı kurulun asli üyesidir.

Üyelerinin üçte ikisi çeşitli kategorilerdeki adli hâkimler tarafından ve üçte biri Parlamento tarafından, meclislerin müşterek oturumunda, üniversitelerin hukuk profesörleri ve mesleğinde onbeş yıllık deneyimi olan avukatlar arasından seçilir.

Kurul, parlamento tarafından belirlenen üyeler arasından bir başkan yardımcısı seçer.

Kurulun seçilmiş üyeleri dört yıl süreyle görev yaparlar ve görev sürelerinin bitiminde hemen tekrar seçilemezler.

Üyeler, görevde kaldıkları sürece, mesleki örgütlere kaydolamayacakları gibi Parlamento veya bir Bölge Konseyinde de görev alamazlar.

Madde 105.

Adli Teşkilat hükümlerine göre, hâkimlerin işe alınması, tayinleri ve yer değiştirmeleri, terfileri ve disiplin önlemleri alma yetkisi Yüksek Hâkimler Kuruluna aittir.

Madde 106.

Yargıçların atamaları yarışmaya dayalı sınavlarla olur.

Adli teşkilat kanunu, tek hâkimler tarafından yerine getirilen fonksiyonların tamamını görmek üzere, seçimle de olsa, fahri hâkimlerin tayinine izin verir.

Yüksek Hâkimler Kurulunun önerisiyle, üniversite hukuk profesörleri ve meslekte onbeş yılını doldurmuş ve yüksek mahkemeler için özel mesleki sicillere kaydolmuş avukatlar liyakatları dolayısıyla Yargıtay üyeliğine getirilebilirler.

Madde 107.

Hâkimler azledilemezler; Yüksek Hâkimler Kurulunun, ya adli teşkilat kanununda belirlenen savunma güvenceleri dahilinde sebeplerle veya kendi rızalarına dayanarak alınmış bir kararı olmadıkça, hâkimler ne görevlerinden alınabilir ne de başka makam veya görevlere gönderilebilirler.

Adalet Bakanı disiplin davası açma yetkisine sahiptir.

Hâkimler yalnızca görev ayrılığı dolayısıyla ayırt edilirler.

Savcılar, adli teşkilat kanunuyla kendileri lehine konulan güvencelerden yararlanırlar.

Madde 108.

Adli teşkilat ve hâkimlerle ilgili hükümler kanunla belirlenir.

Kanun, uzmanlık mahkemelerinin hâkimleri ve savcılarının ve adalet işlerinde çalışan diğer kişilerin bağımsızlığını güvence altına alır.

Madde 109.

Adli zabıta doğrudan doğruya adli makamların emrindedir.

Madde 110.

Yüksek Hâkimler Kurulunun yetkileri saklı kalmak üzere, Adalet Bakanı, adliyeyle ilişkin hizmetlerin ve fonksiyonlarının organizasyonundan sorumludur.

Kesim II.

Yargılama Kuralları

Madde 111.

Bütün yargılamalar normal kanun yoluyla yapılır.

Tüm mahkeme duruşmaları iki taraflı hukuk davalarıyla yürütülür ve taraflar, üçüncü taraf konumundaki tarafsız bir hâkim önünde eşit şartlara sahiptir. Kanun duruşmalar için makul süre sağlar.

Ceza hukuku davalarında, kanun suçlu olduğu iddia edilenin, getirilen suçlamaların sebepleri ve nitelikleri konusunda gizli olarak ivedilikle bilgilendirilmesini ve bir savunma hazırlaması için yeterli zaman ve koşullara sahip olmasını temin eder. Davalının, suçlamada bulunanları hâkim önünde savcıyla aynı koşullarda çapraz sorgulatma ve savunması için kişileri çağırma ve sorgulama hakkı olduğu gibi, savunması lehine diğer delilleri gösterme hakkı da vardır. Davalının muhakeme usullerinin yürütüldüğü dili konuşamaması veya anlayamaması durumunda kendisine bir mütercimden yardım alma hakkı vardır.

Ceza muhakemeleri usullerinde, delil oluşturma karşı tarafın dinlenmesine dayandırılır. Davalının suçu, kendi özgür iradeleri dışında, davalı veya davalı vekilinin çapraz sorgusundan sürekli kaçınan kişilerin ifadesi temelinde sabitlenmemelidir.

Kanun, davalının rızası veya kusursuz imkânsızlık veya ispatlanmış kanuna aykırı davranış sebepleriyle iki taraflı hukuk davasında delil oluşturmanın gerçekleşmediği durumları düzenler.

Tüm yargı kararları gerekçe içerir.

Kanunların ihlali durumunda, adli ve özel mahkemelerin kişi hürriyetini etkileyen tedbirlere ve mahkûmiyet kararlarına karşı her zaman Yargıtaya

başvuru yapılabilir. Bu kural sadece savaş zamanında askeri mahkemelerce verilen mahkûmiyetlerde uygulanmaz.

Danıştay ve Sayıştay kararlarına karşı Yargıtaya başvuru sadece yargısal sebeplerle yapılabilir.

Madde 112.

Savcılık ceza davası açmakla yükümlüdür.

Madde 113.

Kamu yönetiminin işlemleri ve kararlarına karşı, meşru hak ve menfaatlerin adli ve idari yargı mercileri önünde savunulmasına her zaman izin verilir.

Bu yargısal korumanın kapsamı, belirli eylem kategorileri veya belirli türde itirazlara daraltılamaz veya sınırlandırılmaz.

Kanun kendisinin belirlediği durumlarda ve sonuçlarla ilgili olarak, hangi yargı organlarının kamu yönetimi karar ve işlemlerini iptal edebileceğini belirler.

Bölüm V.

Bölgeler, İller-Komünler

Madde 114.

Cumhuriye bölgelere, illere ve komünlere ayrılır. Komünler, iller, metropol kentler ve bölgeler Anayasada belirlenen ilkelere göre, kendilerine özgü tüzük, yetki ve sorumlulukları olan özerk kuruluşlardır.

Roma Cumhuriyetin başkentidir. Statüsü Devlet kanunuyla düzenlenir.

Madde 115. (Mülga)

Madde 116.

Friuli-Venezia Giulia, Sardinia, Sicily, Trentino-Alto Adige/Südtirol ve Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste Anayasasının kabul ettiği özel statülere göre özel biçim ve koşulları olan özerkliklere sahiptir.

Trentino-Alto Adige/Südtirol Bölgesi özerk Trent ve Bolzano illerinden oluşur.

117'nci maddenin iki ve üçüncü fıkraları, l) bendi –Sulh Hâkiminin teşkilat şartlarıyla sınırlı–n) ve s) bendlerinde ortaya konan alanlarla ilgili olarak, ilgili bölgenin girişimiyle, yerel yönetimlerle istişareler sonrasında ve 119'uncu maddede ortaya konan ilkeler çerçevesinde, diğer bölgelere de, özel biçim ve şartlarda ilave özerklik verilebilir. Söz konusu kanun, Devlet ve ilgili bölge arasında bir anlaşma temelinde, Parolmentonun her iki Meclisi tarafından üyelerinin mutlak çoğunluğu ile kabul edilir.

Madde 117.

Anayasaya uygun olarak, AB mevzuatı ve uluslararası yükümlülüklerden doğan kısıtlamalar çerçevesinde, kanun yapma yetkisi Devlete ve bölgelere aittir.

Aşağıdaki konularda kanun yapma yetkisi sadece Devlete aittir:

a) Dış politika ve Devletin uluslararası ilişkileri; Devlet ve Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler; sığınma hakkı ve AB vatandaşı olmayanların statüsü;

b) Göç;

c) Cumhuriyet ve dini mezhepler arasındaki ilişkiler;

d) Savunma ve silahlı kuvvetler; Devletin güvenliği; silah, mühimmat ve patlayıcılar;

e) Para birimi, tasarrufların korunması ve mali piyasalar; rekabetin korunması; döviz kuru sistemi; devlet vergi ve muhasebe sistemleri; mali kaynakların istikrarı;

f) Devlet organları ve ilgili seçim yasaları, devlet referandumları, Avrupa Parlamentosu seçimleri;

g) Devletin ve ulusal kamu kuruluşlarının idari teşkilatı;

h) Yerel yönetim polisi hariç, kamu düzeni ve güvenlik;i) Vatandaşlık, medeni durum ve tescil büroları;

l) Yargı ve usul hukuku, medeni hukuk ve ceza hukuku, idari yargı sistemi;

m) Ülke toprakları içinde teminat altına alınacak medeni ve toplumsal yetkilendirmeye ilgili temel seviyede yardımların saptanması;

n) Eğitimle ilgili genel hükümler;

o) Sosyal güvenlik;

p) Seçim yasaları, komünlerin yönetim organları ve temel fonksiyonları, iller ve metropol kentler;

q) Gümrük, ulusal sınırların korunması ve uluslararası profilaksi (korunma);

r) Ağırlık ve ölçüler; standart zaman, devletin, bölgelerin ve yerel yönetimlerin verilerinin istatistiği ve bilgisayarlı koordinasyonu ve fikir eserleri;

s) Çevre, ekosistem ve kültürel mirasın korunması.

Aşağıdaki konularda ortak mevzuat geçerlidir:

Bölgelerin uluslararası ve AB ilişkileri, dış ticaret; işin korunması ve iş güvenliği; eğitim kurumlarının özerkliğine tabi olarak ve mesleki eğitim ve öğretim dışında, eğitim; meslekler; bilimsel ve teknolojik araştırma ve üretken sektörlere yönelik inovasyon (yenileşim) desteği; sağlığın korunması; beslenme; spor; afet yardımı; arazi kullanım planlaması; sivil liman ve havalimanları; büyük nakliye ve navigasyon (yolbul) ağları; haberleşme; ulusal üretim; enerji iletimi ve dağıtımı; tamamlayıcı ve destekleyici sosyal güvenlik; kamu hesaplarının uyumlaştırılması ve kamu maliyesi ve vergi sisteminin koordinasyonu; tanıtım ve kültürel faaliyetlerin organizasyonu dahil olmak üzere kültürel ve çevresel özelliklerin geliştirilmesi; mevduat bankaları, tarımsal bankalar, bölgesel kredi kuruluşları; bölgesel arazi ve tarım kredi kurumları. Ortak mevzuat kapsamındaki konularda, Devlet mevzuatında gösterilen temel esaslar dışında, kanun yapma yetkisi bölgelere aittir.

Bölgeler açıkça Devlet mevzuatı kapsamında olmayan tüm konularda kanun yapma yetkisine sahiptir.

Bölgeler ve Trent ve Bolzano özerk illeri, kendi sorumluluk alanlarında AB mevzuat hükümleri hazırlık sürecine katılmaktadır. İlaveten, Devlet kanununda belirlenen, bölgelerin ve özerk illerin sözleşmeleri yerine getirmemeleri halinde kullanılacak yardımcı kuvvetleri düzenleyen kurallara tabi olarak, uluslararası anlaşmalar ve AB tedbirlerine karşı sorumludurlar.

Bölgelere yetki devrine tabi özel mevzuat konularında düzenleme yapma yetkisi Devlete aittir. Diğer tüm konularda düzenleme yapma yetkisi bölgelere aittir. Komünler, iller ve metropol kentler olarak organizasyon ve buna atfedilen fonksiyonlarının uygulanmasında düzenleyici yetkilere sahiptir.

Bölgesel kanunlar kadın ve erkeklerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamda tam eşitliklerinin önündeki her türlü engeli kaldırır ve seçimle gelinen görevlere erkek ve kadınlar için eşit erişimi teşvik eder.

Bir bölge ile diğer bölgeler arasında, bölgesel faaliyetlerde performansın iyileştirilmesi için ve ayrıca ortak kuruluşların oluşturulmasını öngörebilecek olan anlaşmalar bölge kanunlarıyla onaylanır.

Bölgeler, Devlet mevzuatının belirlediği hal ve şekillerde, kendi sorumluluk alanlarında, yabancı Devletler ve diğer devletlerin yerel yönetimleriyle anlaşma yapabilirler.

Madde 118.

Katmanlı yetki, ayırma ve orantılılık ilkesi uyarınca, uygulamada teklik sağlamak için, illere, metropol kentlere veya bölgeler veya Devlete atfedilmedikçe, idari fonksiyonlar komünlere verilir

Komünler, il ve metropol kentler, kendi yetkileri doğrultusunda, kendi idari görevlerinin yanı sıra Devlet tarafından veya bölgesel mevzuat tarafından kendilerine verilen görevleri yürütür.

Devlet mevzuatı, 117'nci maddenin ikinci fıkrasının, b) ve h) bentlerinde belirtilen konularda Devlet ve bölgeler arasında koordinasyonu sağlar ve ayrıca kültürel mirasın korunması alanında anlaşmaları ve işleri koordine eder.

Devlet, bölgeler, metropol kentler, iller ve komünler yerellik ilkesi temelinde, kamu yararını ilgilendiren faaliyetlerle ilgili, hem bireysel hem de dernek üyeleri olarak, vatandaşların özerk girişimlerini teşvik eder.

Madde 119.

Komünler, iller, metropol kentler ve bölgeler gelir ve harcama özerkliğine sahiptir.

Komünler, iller, metropol kentler ve bölgeler bağımsız mali kaynaklara sahip olur.

Anayasaya uygun olarak ve Devlet maliyesinin koordinasyon ve vergi sisteminin prensiplerine göre vergi koyabilir ve kendi gelirlerini toplayabilirler. Kendi toprakları ile ilgili vergi gelirlerinde pay alırlar. Devlet mevzuatı daha düşük kişi başına vergi kapasitesine sahip bölgeler için –hiçbir ödenek kısıtlaması olmaksızın– bir istikrar fonu sağlar.

Yukarıda belirtilen kaynaklardan toplanan gelirler, komünler, iller, metropol kentleri ve bölgelerin, kendilerine atfedilen kamusal fonksiyonları tam olarak finanse etmelerini sağlar.

Devlet, ekonomik ve sosyal dengesizliklerin azaltılması, sosyal kaynaşma ve dayanışma ile birlikte ekonomik kalkınmayı teşvik etmek, kişi haklarının kullanılmasını geliştirmek veya kendi fonksiyonlarının olağan uygulamasında güdülen hedeflerden daha başka hedeflere ulaşmak için belirli komünler, iller, metropol kentler ve bölgeler lehine özel önlemleri kabul eder ve ek kaynak ayırır.

Komünler, iller, metropol kentler ve bölgelerin, Devletin kanunlarında belirtilen genel esaslar çerçevesinde tahsis edilen kendilerine özel mülkleri vardır. Sadece yatırımları finanse etme aracı olarak borçlanabilirler. Bu amaçla alınan kredilere devlet garantisi kabul edilmez.

Madde 120.

Bölgeler, bölgeler arasında ithalat, ihracat ve transit vergileri koyamaz veya serbestçe gidiş ve geliş, kişilerin veya malların bölgeler arasındaki dolaşmasına herhangi bir şekilde engel olacak tedbirler alamaz.

Bölgeler, vatandaşların ulusal toprakların herhangi bir yerinde çalışma haklarını sınırlayamaz. Hükümet, bölgeler, metropol kentler, iller ve komünlerin organları uluslararası kurallar ve anlaşmaları veya AB mevzuatını yerine getirmese, veya kamu asayiş ve güvenliğinin ciddi tehlike altında olduğu hallerde, veya hukuki ve ekonomik birliğin korunması için böyle bir eylem gerektiğinde ve medeni ve toplumsal yetkilerle ilgili temel düzeydeki faydaları teminat altına almak üzere, söz konusu organlar adına hareket edebilir. Kanun, işbirliğine sadakat ve katmanlı yetki ilkeleri gereği, yardımcı yetkilerin kullanılmasını temin etmek üzere esasları belirler.

Madde 121.

Bölgenin organları şunlardır: Bölge Meclisi, Bölge Yürütme Kurulu ve Yürütme Kurulu Başkanı.

Bölge Meclisi, bölge için atfedilen yasama yetkilerini olduğu kadar Anayasa ve yasaların öngördüğü diğer işlevleri de yerine getirir. Bu Meclis, Parlamento'ya kanun tasarısı da sunabilir.

Bölge Yürütme Kurulu, bölgenin yürütme organıdır.

Bölge Yürütme Kurulu Başkanı, bölgeyi temsil eder, politika oluşturmada Kurulu yönlendirir ve bunun için sorumludur, kanunları ve bölgesel tüzükleri yayımlar, Devlet tarafından bölgeye devredilen idari fonksiyonları Hükümetin talimatlarına uygun olarak yönetir.

Madde 122.

Seçim sistemi ve seçilmeye engel haller ve Başkanın, Bölge Yürütme Kurulunun diğer üyelerinin ve Bölge Meclis üyelerinin (imtizaçsızlık) uygun olmama durumları, bir Cumhuriyet kanununun belirlediği temel esaslar çerçevesinde, seçimle gelinen görevlerin sürelerini de gösteren bir bölge kanunuyla belirlenir.

Hiç kimse, aynı zamanda bir Bölge Meclisi veya Bölge Yürütme Kurulu veya Parlamentonun Meclislerinden birinin, başka bir Bölge Meclisinin ya da Avrupa Parlamentosunun üyesi olamaz.

Bölge Meclisi, kendi üyeleri arasından bir Başkan ve Başkanlık Divanı seçer. Bölge Meclis üyeleri ifade ettikleri fikirleri veya kullandıkları oydan dolayı sorumlu tutulamazlar.

Bölge Yürütme Kurulu Başkanı, bölgesel tüzük aksini öngörmediği takdirde, genel ve doğrudan oy ile seçilir.

Seçilen Başkan, Yönetim Kurulu üyelerini atar veya görevden uzaklaştırır.

Madde 123.

Her bir bölgenin, Anayasa ile uyumlu olarak, hükümet biçimini bölgenin teşkilatlanmasını ve işlerin yürütülmesinin temel esaslarını ortaya koyan bir tüzüğü olur. Tüzük, kanunların bölgesel yönetmeliklerin yayımlanmasının yanı sıra, kanun tasarısı verme hakkını da düzenler, bölge kanunları ve idari tedbirleriyle ilgili halk oylamasını teşvik eder.

Bölge Meclisi, iki görüşme arasında en az iki ay olmak koşuluyla, üyelerinin mutlak çoğunluğuyla kabul ettiği bir kanunla bölgesel kanunları kabul eder ve değiştirir. Bu kanunu Hükümet Komiserinin onaylaması gerekmez. Cumhuriyet Hükümeti, bölgesel kanunları, yayımlandıkları tarihten itibaren otuz gün içinde anayasaya uygunluk için Anayasa Mahkemesine götürebilir. Kanun, yayımlandıktan itibaren üç ay içinde, bölge seçmenlerinin beşte biri veya Bölge Meclisi üyelerinin beşte birinin isteği üzerine halk oylamasına götürülür.

Halk oylamasına sunulan kanun geçerli oyların çoğunlu tarafından onaylanmazsa yayımlanmaz.

Her bölgede, kanunlar, bölgeler ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiler konusunda danışma organı olarak yerel yönetim Meclislerinin faaliyetlerini düzenler.

Madde 124. (Mülga)

Madde 125.

Cumhuriyet kanunlarıyla belirlenen kurallar çerçevesinde, bölgede birinci derece idare mahkemeleri kurulur. Mahkemenin kısımları bölge başkentinden başka yerlerde kurulabilir.

Madde 126.

Bölge Meclisi, Anayasaya aykırı işlemler yaptığı veya kanunları ağır surette ihlal ettiği durumlarda, Cumhurbaşkanı'nın gerekçeli kararnamesi ile feshedilebilir ve Yürütme Kurulu Başkanı görevden alınabilir.

Ayrıca ulusal güvenlik gerekçesiyle de fesih veya görevden alma kararı alınabilir. Bu kararname, Cumhuriyetin bir kanunuyla oluşturulan bölgesel işler için Milletvekilleri ve Senatörler Komitesi ile görüşüldükten sonra kabul edilir.

Bölge Meclisi, Yürütme Kurulu Başkanına karşı, üyelerinin en az beşte biri tarafından imzalanan ve sırayla çağırılarak kullanılan oylarla geçen güvensizlik önergesini kabul edebilir. Önerge, sunulduğu tarihten itibaren üç gün geçmeden ele alınamaz.

Bir Yürütme Kurulu Başkanına karşı güvensizlik önergesinin genel ve doğrudan oylamayla Kabul edilmesi ve Yürütme Kurulu Başkanının görevden alınması, sürekli iş göremezliği, ölümü veya kendi isteğiyle istifası Yürütme Kurulunun istifasını ve Meclisin feshini zorunlu kılar. Meclis üyelerinin çoğunluğunun aynı anda istifası da aynı sonuçları doğurur.

Madde 127.

Hükümet, bölgesel kanunun bölgenin yetkilerini aştığını değerlendirirse, yayımlanmasından itibaren altmış gün içinde Anayasa Mahkemesine götürerek anayasal meşruiyetini sorgulayabilir.

Bir bölge, bir Devlet veya bölge kanununun kendi yetkilerini ihlal ettiğini değerlendirirse, yayımlanmasından itibaren altmış gün içinde Anayasa Mahkemesine götürerek anayasal meşruiyetini sorgulayabilir.

Madde 128. (Mülga)

Madde 129. (Mülga)

Madde 130. (Mülga)

Madde 131.

Aşağıdaki bölgeler kurulur:

Piedmont;

Valle d'Aosta;

Lombardy;

Trentino-Alto Adige;

Veneto;

Friuli-Venezia Giulia;

Liguria;

Emilia-Romagna;

Tuscany;

Umbria;

The Marches;

Latium;

Abruzzi;

Molise;

Campania;

Apulia;

Basilicata;

Calabria;

Sicily;

Sardinia.

Madde 132.

İlgili nüfusun en az üçte birini temsil eden birkaç Komün Meclisinin önerisiyle ve bu istek söz konusu nüfusun çoğunluğu tarafından referandumda onaylandıktan sonra, bir temel kanunla, Bölge Meclisleriyle görüşmelerden

sonra, mevcut bölgelerin birleştirilmesi veya en az bir milyon nüfusu olan yeni bölgelerin yaratılması kararlaştırılabilir.

Bir bölgeden ayrılmak ve bir başkasıyla birleştirilmek isteyen iller ve komünlere, bu illerin ve komünlerin nüfusunun çoğunluğunun ve söz konusu komün ya da komünlerin oyunu alan bir referandum ve Cumhuriyet kanununun ardından ve Bölge Meclislerinin görüşü alındıktan sonra izin verilebilir.

Madde 133.

İl sınırlarında değişiklikler ve bir bölge içinde yeni illerin kurulması, bölge ile görüşüldükten sonra, komünlerin girişimiyle, Cumhuriyet yasalarına göre düzenlenir.

Bölge, ilgili nüfus ile görüşüldükten sonra kendi sınırları içinde kendi yasaları ile yeni komünler kurabilir ve bunların mıntika ve isimlerini değiştirebilir.

Bölüm VI.
Anayasal Güvenceler
Kesim I.
Anayasa Mahkemesi

Madde 134.

Anayasa Mahkemesi şu konuları karara bağlar:

Devlet ve bölgelerce çıkarılan kanunların ve kanun hükmünde kararnamelerin anayasal meşruiyeti üzerine tartışmalar;

Devletin yetkilerinin tahsisi ve Devlete ve bölgelere, bölgeler arasında tahsis edilen yetkilerden doğan uyumsuzluklar;

Anayasa hükümlerine göre, Cumhurbaşkanı ve bakanlara karşı yöneltilen suçlamalar.

Madde 135.

Anayasa Mahkemesi, üçte biri Cumhurbaşkanı, üçte biri müşterek oturumla Parlamentonun ve üçte biri de adli ve idari yüksek mahkemelerce aday gösterilen on beş yargıçtan oluşur.

Anayasa Mahkemesi yargıçları, bu mahkemelerden emekli olanlar da dahil olmak üzere, adli ve idari yüksek mahkemelerin yargıçlarından, üniversite hukuk profesörlerinden ve en az yirmi yıllık mesleki deneyimi olan avukatlardan seçilir.

Anayasa Mahkemesi yargıçları, yemin ettikleri günden itibaren dokuz yıllığına atanırlar ve ikinci bir kez atanamazlar.

Görev sürelerinin bitiminde, anayasa yargıçları makamlarını ve yaptıkları işleri bırakırlar.

Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından, kanunun belirttiği kurallar çerçevesinde bir Başkan seçer. Başkan üç yıl görevde kalır, her defasında hâkimlerin görev sürelerinin bitimi dikkate alınarak, yeniden seçilebilir.

Anayasa Mahkemesi hâkimliği Parlamento veya Bölge Meclisi üyeliğiyle, avukatlık mesleğinin icrasıyla ve kanunda gösterilen herhangi bir görevle birlikte yapılamaz.

Cumhurbaşkanı ve bakanlar muhakeme edilecekleri zaman, mahkemenin asli hâkimlerine ek olarak, Parlamentonun her dokuz yılda bir adli hâkimlerin atanmasında kullanılan yöntemle seçim yoluyla hazırladığı Senatör seçilme şartlarını taşıyan vatandaşlar listesinden kurayla seçilen on altı üye daha katılır.

Madde 136.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun niteliğinde olan bir karar hükmünün Anayasaya aykırı olduğuna karar verirse, bu kanun, kararın yayımlanmasını izleyen günden itibaren yürürlükten kalkar.

Mahkemenin kararı yayımlanır ve gerekli görüldüğü takdirde, Anayasa esasları dâhilinde göz önünde tutulmak üzere Parlamentodaki Meclislere ve ilgili Bölge Meclislerine tebliğ edilir.

Madde 137.

Anayasa niteliğinde olan bir kanun, anayasaya uygunlukla ilgili görüş sunmanın koşullarını, şekil ve şartlarını belirler ve anayasa hâkimlerinin bağımsızlığını güvence altına alır.

Genel nitelikli kanunlar da mahkemenin oluşumu ve işlemesi için gerekli hükümleri belirler.

Anayasa Mahkemesinin kararlarına karşı hiçbir itiraz kabul olunmaz.

Kesim II.

**Anayasanın Değiştirilmesi
Anayasa Niteliğinde Olan Kanunlar**

Madde 138.

Anayasanın değiştirilmesine ilişkin kanunlar ve diğer anayasa niteliğinde olan kanunlar her bir Meclis tarafından, birbirini en az üç aylık arayla izleyen iki görüşmeden sonra kabul edilir ve ikinci oylamada her bir Meclisin üyelerinin mutlak çoğunluğunun oylarıyla onaylanır.

Söz konusu kanunlar, bir Meclisin üyelerinin beşte biri veya beşyüzbin seçmen veya beş Bölge Meclisinin isteği üzerine, yayımlandıkları tarihten itibaren üç ay içinde referandumla halkın oyuna sunulur. Referanduma sunulan kanun, geçerli oyların çoğunluğuyla onaylanmadıkça yayımlanmaz.

Kanun Meclislerin her birinde, üyelerin üçte iki çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde referanduma başvurulmaz.

Madde 139.

Cumhuriyetin şekli anayasa değişikliğine konu olamaz.

Geçici ve Son Hükümler

I. Anayasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte geçici Devlet Başkanı Cumhurbaşkanı yetkilerini kullanır ve bu unvanı taşır.

II. Cumhurbaşkanı seçimi tarihinde eğer bütün Bölge Meclisleri henüz oluşmuş değilse, bu seçime yalnız Parlamento Meclisleri üyeleri katılır.

III. Cumhuriyet Senatosunun ilk kuruluşunda, senatör olmak için kanunda gösterilen şartları taşıyan Kurucu Meclis üyeleri aşağıdaki şartlarına dayanarak Senatör tayin edilirler:

— Başbakanlık veya yasama Meclisi Başkanlığı yapmış olanlar; feshedilmiş Senatoda üyeliği yapmış olanlar; Kurucu Meclis de dahil en az üç kez seçilmiş olanlar;

— Milletvekili Meclisinin 9 Kasım 1926 oturumunda üyelikten atılanlar;

— Devletin savunulmasına ilişkin Özel Faşist Mahkemesinin hükmüyle en az beş yıl hapis cezası çekmiş olanlar;

— Senatör tayin edilirler.

Bunların dışında, feshedilen Senatonun üyesi olup da Ulusal Danışma Kurulunda bulunmuş olanlar, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Senatör tayin edilirler.

Senato üyesi atanma hakkından, atama kararnamesinin imzasından evvel feragat edilebilir. Siyasi seçimlerde adaylık kabul etmek Senato üyesi atanmak hakkından feragat anlamına gelir.

IV. Senatonun ilk seçiminde, Molise, nüfusuna göre kendisine düşen Senato Üyesi sayısı ile kendi içinde bir Bölge olarak göz önüne alınır.

V. Anayasanın, bütçeden harcamalar ve kanunda değişiklikler içeren ve uluslararası antlaşmalara ilişkin olan 80'inci madde hükümleri, Parliamentonun toplantıya çağırılma tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

VI. Anayasanın yürürlüğe girişinden itibaren beş yıl içinde, Danıştay, Sayıştay ve Askeri mahkemeler hariç olmak üzere, hala varlıklarını sürdüren yargı organları bir değişikliğe tabi tutulur.

Aynı tarihten itibaren bir yıl içinde, Yüksek Âskerî Mahkeme 111'inci maddeye uygun olarak, kanunla yeniden düzenlenir.

VII. Anayasaya uygun olarak adli teşkilata ilişkin yeni kanun çıkarılıncaya kadar, halen yürürlükte bulunan teşkilat hükümleri devam eder. Anayasa Mahkemesi çalışmalarına başlayıncaya kadar, 134'üncü maddede gösterilen uyuşmazlıklara ilişkin kararlar, Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce mevcut olan hükümlerin şekil ve sınırları içinde verilir.

VIII. Bölge Meclislerinin ve il idarelerinin seçime tabi organlarının seçimine, Anayasanın yürürlüğe girmesini izleyen bir yıl içinde başlanır.

Cumhuriyet kanunları, kamu yönetiminin her kolu için, bölgelere devredilen devlet fonksiyonlarının geçişini düzenlerler. İdari görevlerin yerel yönetimler arasında yeniden yapılandırılması ve dağıtılması işi ele alınıncaya

kadar, iller ve komünler halen yürütmekte oldukları ve bölgelerin kendilerine bıraktıkları diğer görevleri yapmaya devam ederler.

Cumhuriyet kanunları, yeni teşkilatın gerekli kılması durumunda, merkezi yönetimdekiler de dahil olmak üzere, Devlet memurları ve çalışanlarının bölgelere geçişini düzenler. Bölgeler, kendi dairelerinin kurulması için, zorunlu haller dışında, Devlet ve yerel yönetim çalışanları arasında bulunan kendi personelini alır.

IX. Cumhuriyet, Anayasanın yürürlüğe girmesini izleyen üç yıl içinde, kendi kanunlarını, yerel özerk yönetimlere ve Bölgelere bırakılan yasama sorumluluklarına uyumlu hale getirir.

X. 116'ncı maddeye atfen, Friuli-Venezia Giulia Bölgesine, 6'ncı maddede gösterilen diz azınlıklarının korunmasına hanel getirmeksizin, İkinci Kısımın V. Bölümündeki hükümler geçici olarak uygulanır.

XI. Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde, anayasa niteliği taşıyan kanunlarla, ilgili halkın oyu alınması zorunluluğu saklı kalmak üzere, 132'nci maddenin birinci fıkrasında gösterilen koşullar mevcut olmasa dahi, 131'inci maddede yazılı bölge listesini değiştirecek yeni bölgeler kurulabilir.

XII. Feshedilen Faşist partinin herhangi bir şekilde yeniden kurulması yasaktır.

48'inci maddeye rağmen, Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren beş yılı geçmemek üzere, Faşist rejimin sorumlu liderlerinin oy verme haklarına ve seçilebilmelerine, kanunla geçici olarak sınır getirilebilir.

XIII. Savoya Hanedanının üyeleri ve soyundan gelenler seçmen olmadıkları gibi, kamu hizmeti ve seçimle gelinen görevler yürütemezler.

Savoya Hanedanı eski krallarının, eşlerinin ve soyundan gelen erkeklerin ülke topraklarına girmesi ve ikamet etmesi yasaktır.

Savoya Hanedanı eski krallarının, eşlerinin ve soyundan gelen erkeklerin milli topraklarda bulunan varlıkları Devlete devredilir. 2 Haziran 1946'dan sonar yapılmış olan intikaller ve söz konusu mülkiyetlerle tesis edilen kraliyet hakları hükümsüzdür.*

XIV. Asalet unvanları tanınmaz.

28 Ekim 1922'den önce isimlerde bulunan yer adları ismin bir parçası olarak geçerli sayılır.

Saint Mauritius Tarikatı bir bakımevi olarak muhafaza edilir ve kanunda gösterildiği şekilde faaliyet gösterir.

Kanun Consulta Araldica'nın kaldırılmasını düzenler.

---

* 23 Ekim 2002 tarih 1 numaralı Anayasa niteliğindeki Kanun, Anayasa'nın 13'üncü geçici ve son hükmünün birinci ve ikinci fıkralarının söz konusu anayasa niteliğindeki kanunun yürürlüğe girme tarihi (10 Kasım 2002) itibarıyla geçersiz saymıştır.

XV. Anayasanın yürürlüğe girmesiyle, Devletin geçici teşkilatlanmasıyla ilgili 25 Haziran 1944 tarih ve 151 sayılı kararname kanun halini alır.

XVI. Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde, şimdiye kadar açıkça veya zımnen kaldırılmamış olan anayasa niteliği taşıyan kanunların gözden geçirilmesine ve bu anayasa ile koordine edilmesine başlanır.

XVII. Kurucu Meclis, Cumhuriyet Senatosu'nun seçimi hakkındaki kanunla, özel bölge statüleri ve basın kanunu hakkında karar almak üzere 31 Ocak 1948 tarihine kadar Başkanı tarafından toplantıya çağırılır. Yeni Meclislerin seçimine kadar, 16 Mart 1946 tarih ve 98 sayılı kanun hükmünde kararnamenin 2'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ve 3'üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları gereğince, kendi sorumluluğunda bulunan konularda karar alma gereği ortaya çıktığında, Kurucu meclis toplantıya çağırılabilir.

Bu süre içinde Daimi Komiteler görevlerini yapmaya devam ederler. Kanun Komisyonları, kendilerine gönderilen kanun tasarılarını, çeşitli mütalaa ve değişiklik önerileriyle birlikte Hükümete geri gönderirler. Milletvekilleri, yazılı cevap istemiyle Hükümete soru yönlendirebilir.

Bu Maddenin ikinci fıkrası uyarınca, Kurucu Meclis, Hükümetin veya en az iki yüz Milletvekilinin gerekçeli talebi ardından Başkanı tarafından toplantıya çağırılır.

XVIII. Bu Anayasa, Kurucu Meclisin kabulünden itibaren beş gün içinde Geçici Devlet Başkanı tarafından yayımlanır ve 1 Ocak 1948'de yürürlüğe girer.

Anayasanın metni, her vatandaşın bilgi edinmesi için, 1948 yılı boyunca gösterilmek üzere, her Cumhuriyet Komünü Salonunda bulundurulur ve halka açıklanır.

Anayasa, üzerindeki Devlet mührüyle, Cumhuriyet kanun ve kararnamelerinin Resmi Kayıtlarına dahil edilir.

Anayasa, Cumhuriyetin temel kanunu olarak bütün vatandaşlar ve Devlet daireleri tarafından sadakatle uygulanmalıdır.

Roma, 27 Aralık 1947

Enrico De Nicola

Kurucu Meclis Başkanı Umberto Terracini

Başbakan Alcide De Gasperi

Mühürdar Giuseppe Grassi

